

Redactioneel | Thuis in Holland

In tijden van crisis gaan mensen op zoek naar veiligheid en een gevoel van thuishoren. In plaats van verre vrienden komt familie op de eerste plaats te staan, in plaats van uitstapjes naar buiten blijft men thuis, waar zelf wordt gekookt en het gezelschapsspel weer op de grote tafel verschijnt. Kortom: in tijden van crisis komen huiselijke neigingen extra aan de oppervlakte, ook nu. Huiselijkheid is namelijk 'hot': we bakken massaal appeltaarten en cupcakes, kweken zelf onze groenten, worden overstelpt met nostalgische reclames van 'ouderwetse' en vertrouwde Hollandse merken als Douwe Egberts en Unox en genieten thuis op de bank van de zorgeloze gezelligheid van *Ik hou van Holland*.

De redactie van *Holland* vond het daarom interessant eens aandacht te besteden aan dat begrip 'huiselijkheid',

uiteraard door de geschiedenis heen. Al snel bleek dat het een divers nummer zou worden: de themaredactie zat met meer ideeën dan er artikelen in het tijdschrift pasten.

De eerste associaties bij huiselijkheid zijn huisvrouwen en het gezin. Beide komen in dit themanummer natuurlijk aan de orde. Het blijkt dat ons beeld van het gelukkige huisgezin met een centrale rol voor de huisvrouw al stamt uit de Gouden Eeuw. In hun bijdrage buigen Dirk Damsma en Els Kloek zich over het begrip huiselijkheid, van de 16de eeuw tot en met vandaag de dag. Daarbij stellen ze ook de vraag of huiselijkheid iets typisch Hollands is. De bijdrage van Heidi de Mare concentreert zich geheel op de Gouden Eeuw en dan met name op de vele schilderijen van huiselijke tafereeltjes die er in die tijd gemaakt zijn. Sanne Muurling onderzoekt vervolgens de doorwerking

Illustratie: Maarten Streefland

van huiselijkheid in Hollandse huishoudens in de 17de en 18de eeuw aan de hand van boedelinventarissen.

Tijdens de 19de eeuw nam de verspreiding van het huiselijkheidsideaal een grote vlucht. Het werd een waar romantisch ideaal, waarover veel geschreven werd in de literatuur. Lotte Jensen gaat in op deze huiselijke literatuur en vraagt zich af of de literaire huiselijkheidscultus wel zo'n 19de-eeuws verschijnsel is als altijd wordt aangenomen. Ellen Krol analyseert in een korte bijdrage een 'huiselijk gedicht' uit deze eeuw. Van ideaal naar praktijk: huiselijkheid is iets van alle lagen van de bevolking en van alle sociale klassen. Zoveel wordt duidelijk uit de artikelen over huiselijkheid bij Scheveningse vissers in het interbellum, door Martine van Leeuwen, dat gebroederlijk staat naast een artikel over het huiselijk leven bij de koninklijke familie in de jaren vijftig van de 20ste eeuw, van Han van Bree. Pieter Stokvis gaat tenslotte in op het veranderde huishouden en de nieuwe rolpatronen die na de Tweede Wereldoorlog ontstonden.

Naast huisvrouwen en het gezin wilde de redactie van het themanummer ook aandacht besteden aan andere, onverwachte en alternatieve vormen van huiselijkheid. Hoe keken krakersgemeenschappen bijvoorbeeld aan tegen dit toch wat burgerlijke verschijnsel? Bart van der Steen geeft in zijn artikel een verrassend inkijkje in het dagelijks leven van een aantal krakers en laat zien hoe het krakersideaal van huiselijkheid en samenwonen er in de praktijk uit zag. Ook de werkvloer wordt niet vergeten: in de bijdrage van Mark Mobach wordt vanuit historisch perspectief gekeken naar de huidige trend om kantoren steeds meer een huiskamerkarakter te geven.

Tot slot staat natuurlijk ook het Holland Bloc helemaal in het teken van huiselijkheid. Het beeldessay werd samengesteld door Tessa Ver Loren van Themaat en gaat in op de trend om Hollandse symbolen – een molen, een tulp, een klomp – af te drukken op allerlei huishoudelijke benodigdheden, liefst in een Delfts-blauwe kleurcombinatie. Mayke Groffen bespreekt in Topstuk de naoorlogse huisinrichting van wederopbouwoningen in Rotter-

Het blijkt dat ons beeld van het gelukkige huisgezin met een centrale rol voor de huisvrouw al stamt uit de Gouden Eeuw

dam. Minte Kamphuis sluit in de Uitsmijter af met koude zalm uit blik en test of wij dit naoorlogse recept voor de gewone huisvrouw nog steeds kunnen waarderen.

De redactie hoopt dat u veel plezier beleeft aan dit themanummer, of u het nu thuis leest met de gordijnen dicht en bijgelicht door de grote schemerlamp of misschien wel op een huiselijk ingerichte werkplek, diep weggezakt in de loungestoel.